

Sigmund Freud (6 maja 1856 w Příborze - 23 września 1939 w Londynie)

*Pewnego psychiatrę z Příborza
cielesne kusily bezdroża,
co tam duszę, płęć
každy musi mieć,
lecz męska ma kompleks poroża.*

(ebs)

Sigmund Freud - austriacki lekarz neurolog i psychiatra, twórca psychoanalizy.

Na zdjęciu uczestnicy Międzynarodowego Kongresu Psychoanalitycznego w Weimarze, 21 września 1911. W środku Sigmund Freud, po jego lewej stronie Carl Gustav Jung, w 1. rzędzie w etoli siedzi Lou Andreas-Salomé, 2. od lewej stoi Ludwig Binswanger, psychiatra, dziadek mojego męża.

Mimo że Freud nie był filozofem w ścisłym tego słowa znaczeniu, jego koncepcje funkcjonowania umysłu ludzkiego, odrzucające racjonalność ludzkich wyborów i zachowań na rzecz czynników irracjonalnych i emocjonalnych, wywarły ogromny wpływ na filozofów, uczonych i artystów przełomu XIX i XX wieku. Ma też ogromny, wciąż żywy wpływ na nauki o kulturze, religioznawstwo i inne nauki społeczne.

Urodził się 6 maja 1856 w Příborze jako Sigismund Schlomo Freud. W szkicu autobiograficznym pt. "Moje życie i psychoanaliza" Freud pisze, że jego przodkowie żyli przez wiele lat w Kolonii. W wyniku prześladowań Żydów w XIV i XV wieku uciekli na wschód do Polski i Litwy. Stąd w XIX wieku przenieśli się przez Galicję do Austrii.

Uważał, że duża różnica wieku między rodzicami może mieć wpływ na geniusz potomków (jak w wypadku jego ulubionego poety Goethego). Przed urodzeniem Freuda wieśniaczka przepowiedziała matce - Amalie, iż urodzi wielkiego człowieka. Amalie zmarła w 1930 roku w wieku 95 lat. Po jej śmierci Freud pisał: „Nie wolno mi było umrzeć, dopóki ona żyła. Teraz już mogę.”

W 1872 roku Freud skrócił swe imię z Sigismund na Sigmund, nigdy jednak nie wyjaśnił przyczyn tej decyzji. Drugim imieniem, które otrzymał po dziadku - Szlomo (pol. Salomon) - nigdy się nie posługiwał.

Gdy miał trzy lata, z uwagi na pogorszenie się sytuacji ekonomicznej, rodzina Freudów przeprowadziła się do Lipska, a rok później do Wiednia. Wspominał później, że choć cała rodzina żyła w trudnych warunkach, ojciec żądał, aby w wyborze zawodu kierował się jedynie własnymi zainteresowaniami.

W 1873 roku zaczął studiować na Uniwersytecie Wiedeńskim medycynę.

Od czerwca 1882 roku pracował w Szpitalu Powszechnym w Wiedniu (Wiener Allgemeine Krankenhaus).

Lata 1884-1885 określany są niekiedy mianem okresu kokainowego z uwagi na jego zainteresowanie tym mało wówczas znanym alkaloidem o nazwie kokaina. Freud był zachwycony właściwościami znieczulającymi kokainy. Chciał przedstawić środowisku naukowemu publikację na ten temat, jednakże sprawy prywatne (zaręczyny z Martą Bernays) opóźniały pracę.

Od 18 października 1885 do 28 lutego 1886 roku przebywał w Paryżu, z czego siedemnaście tygodni spędził odbywając praktykę w szpitalu Salpêtrière u Jeana Martina Charcota. Był zafascynowany możliwością wywołania

oraz cofnięcia symptomów histerycznych za pomocą hipnozy. Fakt ten wskazywał, że u podstaw hysterii leżą przyczyny psychiczne, a nie organiczne, jak - zgodnie z poglądem odziedziczonym jeszcze z medycyny starożytnej - uważało wiedeńskie środowisko lekarskie. Spotkanie to w dużym stopniu wpłynęło na dalszy kierunek rozwoju twórcy psychoanalizy.

Wygłoszony 15 października 1886 roku po powrocie z Paryża raport na temat przyczyn i sposobów terapii hysterii został chłodno przyjęty przez wiedeńskich lekarzy. Środowisko medyczne Wiednia nie było w stanie zaakceptować poglądu, że histeria może być chorobą dotyczącą także mężczyzn.

Prywatnie związany był z Marthą Bernays. Zachowano ponad dziewięćset listów z okresu trwającego cztery lata narzeczeństwa, lecz skromna część tej korespondencji została opublikowana. Rodzina Marthy wywodziła się z wyższej warstwy społecznej. Jej dziadek był naczelnym rabinem Hamburga - był intelektualistą, przyjacielem Heinricha Heinego. 13 września 1886 roku, po powrocie z praktyki w szpitalu Salpêtrière, Freud poślubił Marthę Bernays. Ze związku tego przyszło na świat sześcioro dzieci, najmłodsza Anna (1895-1982) miała zostać psychoterapeutką.

W 1891 roku Freud zamieszkał w kamienicy przy Berggasse 19 - przejął gabinet i praktykę lekarską po Victorze Adlerze. W latach 1892-1908 przyjmował pacjentów w osobnym mieszkaniu na pierwszym piętrze, jedynie kilka stopni nad parterem. Pod koniec 1907 roku siostra Rosa zwolniła położone naprzeciwko apartamentu Freudów mieszkanie na drugim piętrze - Freud przeniósł tam swoją praktykę i od tej pory wynajmował całe drugie piętro. Tam właśnie mieszkał, pracował, przyjmował pacjentów i tworzył przez czterdzieści siedem lat. Dzisiaj znajduje się tam Muzeum Freuda.

W listopadzie 1899 roku opublikował "Objaśnianie marzeń sennych" - swe najważniejsze dzieło; książka była postdatowana - na stronie tytułowej widniał już rok 1900. Z tego, że będzie to kamień milowy w teorii psychoanalitycznej, Freud doskonale zdawał sobie sprawę już wówczas, gdy pisał tę pracę - świadczy o tym motto, jakim ją opatrzył: cytata z Eneidy: "Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo" - "Gdy niebo mi oporne, piekło wzruszę do dna" - słowa, jakie wypowiedziała Junona widząc, że nie spełni zemsty na Eneaszu (tł. Tadeusz Karyłowski)

Problematyka seksualności człowieka oraz jej związków z życiem psychicznym człowieka wchodziła w zakres zainteresowań Sigmunda Freuda niemal od początku jego praktyki lekarskiej.

W 1905 opublikował "Trzy rozprawy z teorii seksualnej", w którym zawarł teoretyczne opracowanie zagadnień rozwoju seksualnego.

Freudowska krytyka religii powstała już w czasie, gdy pracował nad powołaniem do życia systemu psychoanalizy. Sam Freud określał się mianem ateisty, twierdząc, iż jest „wrogiem religii we wszelkiej postaci”.

W 1938 roku po inwazji niemieckiej na Austrię musiał uciekać z Wiednia. Było to możliwe dopiero po interwencji dyplomaty amerykańskiego - Williama Bullitta z pomocą Maxa Schura i po okupie zapłaconym przez Marię Bonaparte.

Wcześniej był zmuszony podpisać oświadczenie, że władze niemieckie, a w szczególności gestapo, traktowały go z należnym szacunkiem jako uczonego o sławie światowej. Freud zgodził się pod jednym warunkiem, że wolno będzie mu pod podpisem dodać jedno zdanie. Oficer nie wyraził sprzeciwu i Profesor napisał: „Z całego serca mogę polecić usługi gestapo każdemu”.

3 czerwca 1938 roku Orient Expressem opuścił na zawsze Wiedeń. 5 czerwca zatrzymał się na krótko w Paryżu, następnie wyruszył do Londynu. Po przybyciu do Londynu zamieszkał w mieszkaniu przy Maresfield Gardens nr 20 (obecnie muzeum Freuda).

Pod koniec życia zachorował na nowotwór jamy ustnej. Bardzo cierpiał. 21 września 1939 roku powiedział do swojego przyjaciela Maxa Schura: „Obiecał mi pan, że nie opuści mnie, kiedy przyjdzie ten moment. Teraz jest to tylko torturą i to już nie ma sensu”. Po chwili dodał: „Porozmawiaj o tym z Anną, a jeżeli ona uważa, że jest to słuszne, skończymy z tym”. Następnie zaaplikowano Freudowi trzy zastrzyki, z trzech centygramów morfiny.

Po dwóch dniach śpiączki, 23 września 1939 roku o godzinie 3 nad ranem Freud zmarł. Jego ciało zostało skremowane w krematorium Golder's Green. Prochy złożono do urny, którą otrzymał od swej wielbicielki i protektorki Marii Bonaparte.

Film w j. ang. z polskimi napisami:

<https://www.youtube.com/watch?v=mQaqXK7z9LM>

Cóż, nie mamy innego środka, by opanować naszą popędliwość, jak tylko inteligencja. ("Przyszłość pewnego złudzenia" 1927)

<https://www.youtube.com/watch?v=hPJM9lEMyV4>